

CINC CÀMERES TRENCADES

**(FIVE BROKEN
CAMERAS)**

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI-COMENTARI

Emad és un palestí aficionat a les càmeres domèstiques. Viu a Bil'in, a l'oest de la ciutat de Ramallah, a Cisjordània. El 2005 les excavadores israelianes arriben al poble per construir un mur que delimitarà el perímetre d'un gegantí assentament jueu. Amb la seva càmera, Emad grava aquests primers moviments. Cinc anys i cinc càmeres de vídeo li faran falta per enregistrar la història de la resistència del seu poble a l'opressió israeliana i, en paral·lel, el creixement del seu fill Gibreel, nascut els primers dies del moviment ciutadà. Mentre els atacs israelians destrossen una càmera rere l'altra i, amb elles, les vides d'alguns dels seus companys vilatans, Emad segueix adquirint noves càmeres i filmant el que passa al seu voltant.

El film està dirigit per dos directors, un palestí i un israelià. Emad Burnat és un càmera i fotògraf freelance palestí. Ha treballat per a diversos canals de televisió com Al-Jazeera, els Canals 1, 2 i 10 israelians, la Televisió Palestina, i en múltiples ocasions, també per a l'agència Reuters. Les seves imatges han estat utilitzades per a diversos documentals sobre el conflicte israelià-palestí, però *Cinc càmeres trencades* és el primer documental que dirigeix.

Guy Davidi, nascut a Jaffa (Israel), és documentalista i professor de cinema. Ha dirigit, muntat i gravat pel·lícules des dels 16 anys, però s'ha estrenat en el món del llargmetratge amb *Interrupted Streams*, estrenada al Festival Internacional de Cinema de Jerusalem.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Cinc càmeres trencades (Five Broken Cameras)*

Direcció: Emad Burnat i Guy Davidi

Producció: Christine Camdessus, Serge Gordey, Emad Burnat i Guy Davidi

Fotografia: Emad Burnat

Muntatge: Véronique Lagoarde-Ségot i Guy Davidi

Música: Le Trio Joubran

Durada: 90 minuts

França, Israel, 2011

Versió original en anglès, hebreu i àrab subtitulada en català i castellà.

http://www.eldocumentaldelmes.com/ca/documentals/212-5_c__maras_rotas.html

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi d'aquest documental
2. Quin objectiu ha portat l'Emad, segons ell, a filmar totes les imatges que ens ofereix el film?
3. El naixement de cada fill de l'Emad i la Soraia coincideix amb diferents períodes del conflicte israelià-palestí. Els recordeu?
4. Per què el govern israelià imposa la tanca al poble de Bil'in? De què es queixen els palestins?
5. Què són els assentaments jueus?
6. Elaboreu una cronologia de les cinc càmeres trencades i el temps que estan actives cadascuna d'elles.
7. El fill petit de l'Emad, en Gibreel, representa un simbolisme per a la història que se'ns explica? Recordeu les primeres paraules que aprèn?
8. Expliqueu *la batalla dels remolcs*.
9. Quins element simbòlic representen les oliveres cremades? Qui les crema?
10. Valoreu les incursions nocturnes de l'exèrcit israelià al poble de Bil'in? Us recorda algun altre esdeveniment històric?
11. Comenteu aquesta frase de la Soraia: *No ens poden dir el que hem de fer, pararem quan nosaltres ho decidim*.
12. Comenteu la personalitat d'en Phil i la seva mort.
13. Investigueu sobre el mur de formigó construït per l'estat israelià i que podem veure en les darreres imatges del documental.
14. Reflexioneu sobre el títol de la pel·lícula i sobre una de les darreres frases de l'Emad: *Gravo per guarir les ferides. Em poden venir a buscar però segueixo filmant...*

LLENGUATGE I TÈCNiques AUDIOVISUALS

1. L'Emad grava les imatges *càmera en mà*, obligat per les circumstàncies i les agressions que rep. Busqueu informació sobre aquesta tècnica anomenada *steady cam* i investigueu en quines ocasions es fa servir habitualment.
2. El protagonista al llarg del documental ens va explicant les vicissituds que viu i els seus pensaments, sabeu com s'anomena aquesta tècnica?
3. Per què l'Emad insisteix una i altra vegada en aconseguir càmeres i gravar les imatges d'allò que li passa al seu poble?
4. Quins tipus de plans són els més habituals en les filmacions de l'Emad? Per què?

Consulteu aquest *blog* si teniu algun dubte:

<http://lenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

L'ORIGEN DE L'ESTAT D'ISRAEL

La creació de l'Estat d'Israel és un atorgament unilateral als jueus europeus a mitjans del segle XX fet per un dels grans imperis colonials occidentals contemporanis, l'Imperi Britànic. Des de la Primera Guerra Mundial, Gran Bretanya ocupava i governava el territori palestí, era el que s'anomenava el Mandat Britànic. Paral·lelament, des de finals del segle XIX, a Centreuropa creixia un moviment polític nacionalista vinculat al món jueu: el sionisme. El sionisme advocava que la solució a la *qüestió jueva* passava per la creació d'una nació, és a dir, l'establiment d'un límits territorials i un estat gestor que protegís l'essència jueva; un lloc on agrupar i protegir a tots els jueus del món de les centenàries agressions antisemites que patien a Europa. Aquesta *terra promesa* primer es pensà que podria ser Argentina, després Uganda, i finalment Palestina. Tanmateix, l'atorgament de Palestina com la terra per a aquesta nova nació no es fonamentà especialment en raons religioses, sinó més aviat de caràcter polític: es buscà un lloc *on no hi havia ningú a qui molestar* (a Uganda, per exemple, els colons blancs havien expressat el seu malestar a l'arribada massiva de més població blanca amb qui repartir-se el territori de la colònia). En canvi, Palestina, a criteri europeu, i especialment dels anglesos, era una terra deshabitada i erma doncs allà només hi vivien àrabs i berebers, és a dir gent *no civilitzada*, i per tant fàcilment *prescindible*. Així, el moviment sionista començà amb la instal·lació (amb el beneplàcit britànic) dels primers colons jueus entre 1870 i 1939, però no fou fins després de la Segona Guerra Mundial que es declarà obertament la construcció d'un Estat jueu, per

aleshores fomentar la migració de jueus d'arreu del món a Palestina sota el lema *una terra sense poble per a un poble sense terra*.

En les dècades dels anys 30 i 40 del segle XX els sionistes instal·lats ja a Palestina, i comandats per Ben Gourion (pare fundador de l'Estat d'Israel), usaren la lluita armada i el terrorisme contra el Mandat Britànic per lliurar-se del colonialisme, fins que finalment Londres acceptà de deixar la colònia. El 1945 la Segona Guerra Mundial finalitzà, el món descobrí l'Holocaust nazi, els jueus que havien fugit d'Europa augmentaren la seva presència en terres palestines, s'incrementaren les accions terroristes jueves i àrabs contra els anglesos, també van augmentar els conflictes amb els àrabs que s'oposaven a l'arribada de colons centreeuropeus jueus, i tot plegat feu que la situació es tornés insostenible. El govern anglès, finalment, optà per sortir de Palestina, tot deixant a mans de les Nacions Unides la dissolució del Mandat. Sota el dictat de l'ONU s'elaborà el 1947 el Pla de Partició de Palestina que determinava la divisió de la Palestina històrica en tres: un estat jueu, un altre d'àrab, i una zona internacionalitzada a Jerusalem i Betlem. L'Estat jueu havia d'ocupar el 56% del territori i tenir una població inicial de 500.000 jueus i 510.000 palestins, mentre que l'estat àrab havia de rebre el 43% del territori i una població inicial de 747.000 palestins i 10.000 jueus. Els àrabs rebutjaren la partició i s'enfrontaren als anglesos ocupants, i després als jueus colons que tampoc no acceptaven el Pla. El maig de 1948 els anglesos abandonaren precipitadament Palestina.

La construcció d'Israel s'inicià doncs amb la immediata proclamació unilateral de l'Estat d'Israel el 14 de maig 1948 i seguidament amb l'expulsió de la població àrab i beduina palestina, cosa que succeïa entre 1948 i 1949. És el que els palestins anomenen Al-Naqba o Nahda (en català, *La Catàstrofe*) ja que suposà l'expulsió de prop de 800.000 habitants palestins (avui dia els seus descendents sumen més de 5 milions de refugiats, dins i fora de Palestina), la destrucció i transformació de més de 500 pobles palestins en nous hàbitats jueus, i la confiscació del 80% de les terres àrabs (Galilea i el Neguev) a fi de formar el territori del que avui dia coneixem com a Estat d'Israel. A partir de 1949 i fins a la dècada dels 70, el conflicte regional entre el món àrab i l'estat d'Israel és la història de l'antagonisme entre un nou estat sionista jueu que pugna per assegurar (i engrandir) la seva pervivència en aquesta regió, i la del món àrab local que va veure en la construcció imposada d'aquest nou estat un element d'ocupació territorial per part d'Occident, i amb els anys l'ha vist com un element de pertorbació política en les relacions internacionals entre el món àrab i Europa-Estats Units d'Amèrica. Israel ha negat sempre l'existència de l'Al-Naqba, de matances i d'expulsions.

<http://www.edualter.org/material/actualitat/palestina/historiacentre.htm>

Activitats

1. Quin fou el factor desencadenant de la formació de l'estat d'Israel?
2. Què és el sionisme?
3. Opineu sobre el fet que àrabs i berebers eren considerats gent *prescindible* per Occident.
4. Què fou la *Gran Catàstrofe*?

ISRAEL-PALESTINA, EL CONFLICTE ETERN

S'explica que, després de la guerra dels sis dies, quan el primer ministre israelià Levi Eshkol sobrevolava en helicòpter els territoris ocupats de Cisjordània i Jerusalem Est va dir: "El dot (fent referència a la terra) és formós, però què farem de la núvia (fent referència als palestins)?". Quatre dècades després, la indefinició al voltant d'aquesta pregunta és un dels principals esculls per a la pau al Pròxim Orient.

Danny Halamish és un jueu britànic que va decidir traslladar-se a viure en un assentament jueu a Cisjordània. Per a ell la motivació era clara: "la nostra presència aquí serveix per afirmar que aquesta terra és nostra i de ningú més. Els àrabs tenen vint-i-dos països; nosaltres, només un". La seva lògica sembla clara, tot i que les coses no són tan simples com ell les vol veure. De fet, s'ha instal·lat en una àrea que no pertany a Israel. No oblidem que Cisjordània és un territori de població àrab que Israel va conquerir l'any 1967 durant la guerra dels sis dies i que, a partir d'aquell moment, va passar a ser un dels anomenats territoris ocupats.

Per entendre-ho, cal retrocedir fins a l'abril d'aquell 1967, quan, en un escenari de tensió creixent, l'aviació israeliana va abatre sis avions sirians. Davant d'això, el món àrab va exigir una resposta ferma per part del seu líder, el rais egipci Nasser, que ràpidament va enviar les seves tropes a la península del Sinaí, fronterera amb Israel, i va decretar el tancament de l'estret de Tiran, amb la qual cosa bloquejava la sortida a la mar d'Israel pel sud. Uns dies després, Jordània es va unir a la coalició entre Egipte i Síria. Davant d'aquesta situació, que semblava presagiar un atac imminent dels estats àrabs, Israel va formar l'1 de juny un govern d'unitat nacional, amb Moshé Dayan com a ministre de Defensa. Quatre dies més tard, aquest posava en marxa el que ara anomenaríem una guerra preventiva que va acabar amb una victòria esclatant en només sis dies. Així, l'11 de juny del 1967, Israel havia ocupat Gaza i la península del Sinaí a Egipte i Cisjordània, Jerusalem Est a Jordània i els alts del Golan a Síria. Aquesta victòria, que va multiplicar per quatre la seva superfície, és clau per entendre les característiques de l'actual conflicte araboisraelià, molt marcat per la qüestió dels territoris ocupats, amb presència jueva.

Els territoris ocupats van ser originalment quatre: Cisjordània, Gaza, la península del Sinaí i els alts del Golan. Actualment només en queden la meitat, ja que Israel va marxar del Sinaí l'any 1979, després de signar un acord amb Egipte i, posteriorment, també es va retirar de la franja de Gaza, tot i que encara avui continua controlant-ne les entrades i sortides, l'espai aeri i les

aigües territorials. També és important de recalcar que les paraules territori ocupat no ens serveixen per a Jerusalem Est (la part de la ciutat que també va ser conquerida per Israel en la guerra dels sis dies). A diferència dels altres casos mencionats, Jerusalem Est va ser annexionada i tota la ciutat, convertida en la capital de l'Estat. Aquesta realitat, que no ha estat mai reconeguda per la comunitat internacional, provoca que totes les ambaixades es trobin a Tel-Aviv, la capital administrativa d'Israel. La gran pregunta és per què la resta de territoris no van ser annexionats com Jerusalem Est sinó ocupats? La resposta té molt a veure amb una qüestió demogràfica. Si Israel s'hagués annexionat tots aquells territoris poblats per àrabs, aquests s'haurien convertit en ciutadans israelians. Això hauria canviat radicalment el perfil demogràfic de l'Estat hebreu. Creat com un estat jueu per als jueus, una majoria d'àrabs al seu cens liquidaria la seva raó de ser.

Paral·lelament, i d'acord amb la llei internacional, Israel s'ha de fer càrrec de la població dels territoris ocupats mentre hi sigui present, i de cap manera pot destinar aquestes terres a colonització per als seus ciutadans, ja que, teòricament, algun dia les haurà de tornar als àrabs. A més, les Nacions Unides exigeixen des del novembre del 1967, amb la resolució 242 del Consell de Seguretat, que Israel abandoni els territoris ocupats per tornar a la situació anterior a l'inici de la guerra dels sis dies. El cert és que Israel no compleix cap d'aquests acords. Ni s'ocupa de la població àrab dels territoris ocupats, ni impedeix ni deixa de fomentar que ciutadans jueus colonitzin aquelles terres, ni compleix amb el que diu la resolució 242. El dels territoris ocupats és un tema que apareix contínuament en els mitjans de comunicació, especialment per la qüestió dels assentaments jueus. Precisament, l'existència d'aquests assentaments, on viuen persones com Danny Halamish, amb el qual hem començat aquest article, compliquen enormement la resolució d'un conflicte que clava les seves arrels en aquell 1967 i en la guerra dels sis dies.

Víctor Gavín "Israel-Palestina, el conflicte etern" Sàpiens. 28-5-2013.

http://www.sapiens.cat/ca/notices/2010/06/israelpalestina__atrapats_en_el_conflicte_etern_092.php

Activitats

1. Expliqueu què volia dir el primer ministre israelià Levi Eshkol.
2. Esteu d'acord amb l'opinió del jueu britànic Danny Halamish? Per què?
3. Què fou *la guerra dels sis dies*? A qui pertanyia originàriament Cisjordània, la regió que apareix a *Cinc càmeres trencades*?
4. Quina és la diferència entre territori annexionat i territoris ocupats?

L'HOLOCAUST A PALESTINA

El diumenge 23 de maig, Josef Lapid, ministre de Justícia d'Israel i líder del partit laic de centre Shinui, va trencar un tabú i, després de veure unes imatges de l'atac de l'exèrcit israelià en un camp de refugiats palestins a Rafah, al sud de la Franja de Gaza, va gosar dir en veu alta allò que pensa tothom: «He vist per televisió una senyora gran que furgava entre la runa de casa seva, a Rafah, per buscar les seves medicines i m'he recordat de la meva àvia». El ministre, que és un supervivent de l'Holocaust, no va afegir res més, però no calia, perquè, a Israel, tothom el va entendre: l'àvia de Lapid va morir a Auschwitz.

L'analogia feta per Lapid, que té 71 anys i és un dels aliats més importants del primer ministre Ariel Sharon, va enfurismar els seus companys de gabinet. Però el ministre –que després va dir a la ràdio: «Si hagués volgut dir Holocaust, hauria dit Holocaust»– no parlava debades. Nascut a l'antiga Iugoslàvia, va passar part de la II Guerra Mundial al ghetto de Budapest i va perdre molts parents, incloent-hi l'àvia i el pare, en l'Holocaust. El 1948, als disset anys, va emigrar cap a Israel.

La comparació de Lapid es produïa després d'una ofensiva de l'exèrcit israelià, durant sis dies, a la Franja de Gaza, amb l'objectiu declarat d'aturar el contraban d'armament entre Egipte i el camp de refugiats palestins de Rafah, que es fa a través de túnels que travessen la frontera. L'operació, que va ser qüestionada des del punt de vista militar (...) consistia a eixamplar la rasa entre el camp de refugiats i Egipte, que estan a tocar, per impedir que s'hi excavin túnels (tot i que en l'ofensiva de maig, només se'n va trobar un). Per això, calia enderrocar les cases dels refugiats. De fet, des de l'any 2000, més d'11.000 palestins han estat desplaçats per les demolicions. Fonts militars israelianes van confirmar que el pla requeriria la demolició d'entre 700 i 2.000 cases palestines més.

Les crítiques de Lapid van ser prou clares, en afirmar que aquest pla «em posa malalt» i afegint que la comunitat internacional no deixaria mai a Israel dur a terme aquesta operació: «Semblem monstres als ulls del món», va dir. En tot cas, aquestes crítiques, que reflecteixen el debat creixent que hi ha a Israel sobre la justificació d'una campanya que va provocar la mort de més de cinquanta palestins i que va reduir a no-res una setantena de cases, van servir, juntament amb la pressió internacional, perquè l'endemà mateix s'aturés l'operació, i poden accelerar la retirada d'Israel de Gaza, que el govern de Sharon està a punt d'aprovar en el moment de tancar aquest número.

Però més enllà d'aquest episodi concret, l'analogia que Lapid ha gosat de fer en veu alta hauria de servir, tant entre l'opinió pública israeliana com entre la comunitat internacional, per fer comprendre l'absoluta urgència de posar fi a la política de confrontació oberta duta a terme a Palestina (...) en els darrers anys, que inclou no només la construcció d'un infamant mur a Cisjordània –i que, segons dades de l'organització Oxfam, ha fet que 1.400.000 cisjordans tinguin dificultats per proveir-se d'aliments–, sinó també reprovables episodis de guerra

bruta, com són els assassinats selectius extrajudicials, les massacres de població civil o les continuades demolicions de cases.

Editorial de L'Avenç n. 293. Barcelona. Juliol 2004. Adaptació de Cinescola.

Activitats

1. Després d'haver vist el documental *Cinc càmeres trencades* creieu que té sentit l'analogia entre de l'Holocaust jueu dels anys quaranta del segle XX i la situació dels últims anys a Palestina?
2. Hi trobeu alguna referència en el text als esdeveniments explicats per la càmera de l'Emad? Quins?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Les matèries des d'on proposariem *Cinc càmeres trencades*, són: Ciències Socials. Història; Ètica; Filosofia; Educació Visual i Plàstica i Tutoria.

Elements de debat i relacions que es poden establir:

1. El conflicte israelià-palestí.
2. La lluita pel propi territori.
3. El racisme i les neteges ètniques.
4. La persecució de la imatge documental per part de règims autoritaris.
5. El cinema com a element de sensibilització educativa i social.
6. La riquesa i la creativitat de l'actual cinema documental.

Objectius formatius

1. Conèixer la situació del poble palestí als territoris ocupats per Israel.
2. Observar un cas de lluita i defensa del propi territori.
3. Reflexionar sobre les agressions als Drets Humans i la passivitat de la comunitat internacional.
4. Ser conscients de la importància de la imatge audiovisual en el món contemporani.
5. Analitzar les característiques estètiques i comunicatives del cinema documental.

6. Aproximar-se a l'estudi, a la crítica i l'anàlisi d'obres cinematogràfiques.

Criteris d'avaluació

1. Visionat atent, correcte i respectuós del film.
2. Respondre adequadament a les qüestions de comprensió i de llenguatge cinematogràfic de forma reflexiva i interessada.
3. Capacitat per relacionar i entendre les diferents temàtiques plantejades en el film.
4. Identificar els temes i subtemes del documental.
5. Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les activitats.
6. Participació activa en els debats que es puguin suscitar.
7. Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.